

Welstands- en
Monumentencommissie Edam-
Volendam
2023

Inhoud

De voorzitter spreekt	3
Actueel.....	5
Bijzonder plan	9
Zo werkt het	12
Even voorstellen	12
Werkwijze	13
Beoordelingskaders	15
Erfgoedplan	17
Cijfers	19
Aanvraagsoorten	19
Soort adviezen	20
Erfgoedaanvragen	21
Register van plaatsvervangers	21
Klein plan.....	24
De advisering	26
Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling	28
Ondersteunende activiteiten	29
Hoe is het met?	31
Evaluatie en aanbevelingen	33
Overige aanbevelingen door de commissie	34
Tot slot	35
Colofon	37

De voorzitter spreekt

De daling van het aantal aanvragen, die in 2022 al zichtbaar werd, heeft in 2023 verder doorgezet. Deze kwantitatieve daling van het aantal aanvragen betekent niet dat er in de Welstands- en monumentencommissie Edam-Volendam in 2023 weinig gebeurde. Er stonden dit jaar belangrijke projecten en vraagstukken op de agenda en er werden de nodige stappen gezet ter voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet.

De projecten voor de Hoogstraat in Edam en de Sportlaan in Volendam zijn interessante voorbeelden met betrekking tot een centraal vraagstuk waar de commissie de gemeente over adviseert: hoe kan vernieuwbouw plaats vinden met respect en bij voorkeur met meerwaarde voor de typische Edamse en respectievelijk Volendamse context? Aan de Hoogstraat in het beschermd stadsgezicht van Edam worden op de plek van vijf door een grote brand verwoeste huizen vijf nieuwe woningen gerealiseerd. Hier richtte de advisering van de commissie zich vooral op de wijze waarop de beeldbepalende karakteristieken van de bestaande bebouwing in architectuur, materiaal, kleur en detaillering kunnen worden vertaald in de nieuwe woningen, binnen de structuur van Edam.

Bij het plan voor de vernieuwing van het tandheelkundig centrum aan de Sportlaan in Volendam draait de advisering om de vraag hoe het nieuwe houten gevelbeeld in kleur en geleding goed kan worden ingepast in de groenstrook tussen de Julianaweg en het stadion. De kleurstelling groen-wit van het definitieve plan refereert op een subtiele, hedendaagse manier aan het kleurenpalet van Volendam.

Als altijd heeft de commissie ook dit jaar haar taak met veel plezier vervuld en zij ziet uit naar de voortzetting van de prettige en vruchtbare samenwerking met de gemeentelijke medewerkers en het bestuur van Edam-Volendam, onder de nieuwe Omgevingswet in 2024.

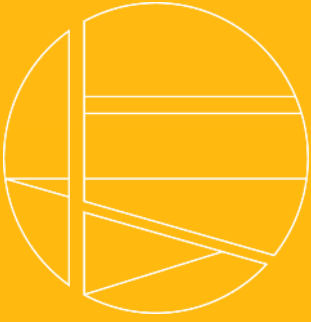
Bastiaan Gribling

Voorzitter Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Nr.2 Zicht op het Oorgat in Edam. MOOI Noord-Holland

Actueel

Actueel

Dit jaarverslag biedt inzicht in de activiteiten van de Welstands- en Monumentencommissie in 2023 en onze inzet voor omgevingskwaliteit in uw gemeente. De gemeenteraad heeft ons opdracht gegeven om te adviseren volgens de gemeentelijke beleidskaders. Jaarlijks publiceren we dit verslag, niet alleen vanwege de wettelijke rapportageplicht, maar ook omdat we ons werk en de impact ervan graag belichten. Hierdoor kunnen we algemene informatie delen over de waarde van een goede omgevingskwaliteit en hoe dit wordt verankerd in het gemeentelijk beleid. Het jaarverslag geeft de gemeenteraad en anderen hopelijk inzicht in onze inspanningen voor een goede omgevingskwaliteit in de gemeente Edam-Volendam.

Naast bespreking van bemensing, werkwijze en statistieken, illustreren we ons werk aan de hand van voorbeeldplannen, zowel klein als groot. Dit geeft de gemeenteraad inzicht in onze interacties met initiatiefnemers, ontwerpers en gemeenteambtenaren. Meestal leidt dit tot positieve adviezen, waarbij we de wensen van de initiatiefnemer zoveel mogelijk in evenwicht brengen met gemeentelijke beleidsdoelen.

De introductie van de Omgevingswet in 2024 betekent een nieuw tijdperk voor gemeenten. Gemeenten passen nieuwe instrumenten, kaders en processen toe. De noodzakelijke cultuurverandering die cruciaal werd gevonden voor een succesvolle introductie van de nieuwe wet is al geleidelijk op gang gekomen. De voorbereidingen om bestaande processen in het gemeentehuis te moderniseren, meer integraal naar plannen te kijken en ook de kwaliteit van de leefomgeving eerder bij planontwikkeling bespreekbaar te maken, zijn

vrijwel overal vergeschied. Hierbij zijn natuurlijk lokale verschillen te ontdekken die aansluiten op de gemeentelijke organisatie en werkwijze.

Het jaar 2023 stond voor ons en onze gemeentelijke collega's in het teken van het instellingsbesluit dat de gemeenteraad heeft moeten nemen ter introductie van de nieuwe gemeentelijke adviescommissie onder de omgevingswet. Ook in uw gemeente is de instelling van de gemeentelijke adviescommissie als opvolger van de huidige commissie op tijd voltooid. In vrijwel alle gemeenten is ervoor gekozen om de commissie een bredere taakomschrijving te geven om een goede omgevingskwaliteit te bereiken. Op grond van de wet moeten enkele leden van de commissie monumentdeskundige zijn. Cultuurhistorische aspecten spelen een belangrijkere rol, en we hebben deskundigen op dat terrein opgenomen in de commissie, waar nodig doen we een beroep op bijzondere specialismen via MOOI Noord-Holland.

De gemeentelijke adviescommissie kan als onafhankelijk, deskundig en multidisciplinair team bijdragen aan de zorgvuldige afweging van publieke en private belangen en deze proberen zo goed mogelijk bij elkaar te brengen. Dit is fundamenteel anders dan de toetsende rol die commissies in het verleden hadden. Onder de Omgevingswet wordt het stellen van doelen belangrijker dan het voorschrijven van gedetailleerde regels. Hierbij is er meer behoefte aan een behulpzame constructieve vorm van adviseren, aan deskundige interpretatie van de spelregels en zorgvuldige inhoudelijke motivering. Hier ligt een belangrijke taak voor de onafhankelijke gemeentelijke adviescommissie.

Graag gaan uw adviseurs in de gemeentelijke adviescommissie de komende periode met u in gesprek over de inhoud van het kwaliteitsbeleid onder de Omgevingswet. Welke waarden en ambities staan centraal. Wat betekent dat voor de verschillende gebieden in de gemeente? In welke mate neemt de gemeente regie en wat wordt aan de mensen zelf overgelaten. Hoe landt dit in de nieuwe instrumenten als omgevingsvisie en omgevingsplan. De nieuwe vormgeving van het kwaliteitsbeleid onder de Omgevingswet is een omvangrijke opgave. Als commissie dragen we daar graag aan bij.

'Tegelijkertijd stelt het programma Mooi Nederland ruimtelijke kwaliteit centraal bij de aanpak van maatschappelijke opgaven – op de korte en de lange termijn (2030, 2050 en 2100). Met het programma Mooi Nederland borg ik de belevingswaarde, gebruikswaarde én toekomstwaarde bij het ordenen van de ruimte. Door de grote vraagstukken in de toekomst te verkennen, deze samen te brengen in integrale toekomstbeelden en te vertalen naar concrete inrichtingsoplossingen op gebiedsniveau laten we zien hoe we ons land kunnen inrichten met toevoeging van ruimtelijke kwaliteit.'

Kamerbrief bij contourennotitie Nota Ruimte 6-10-2023 Hugo de Jonge, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

In oktober 2023 zond Minister De Jonge de Contourennotitie Nota Ruimte naar de Tweede Kamer, als voorbereiding op de nieuwe Nota Ruimte. Deze notitie belicht de urgente keuzes voor overheden op het gebied van energie, natuur, woningbouw, landbouw, economie en infrastructuur en geeft een eerste richting voor rechtvaardige verdeling van de ruimte.

De contourennotitie presenteert de visie en schetst globaal de inhoudelijke richting van de nieuwe Nota Ruimte. De kern van deze visie is 'Heel Nederland'. Heel Nederland moet benut én recht gedaan worden om de schaarse ruimte rechtvaardig te verdelen, met behoud van ruimtelijke kwaliteit, ook voor toekomstige generaties. Ruimtelijke kwaliteit ontstaat door synergie tussen de herkomstwaarde, gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde van een plek of gebied.

Herkomstwaarde gaat over de ontstaansgeschiedenis en identiteit van een plek in beeld. Gebruikswaarde gaat over effectief, efficiënt en meervoudig ruimtegebruik. Belevingswaarde stelt schoonheid, eigenheid en onderscheidende kwaliteit centraal. Toekomstwaarde draait om duurzaam, aanpasbaar en robuust ingerichte ruimte. Ontwerp speelt een essentiële rol, niet alleen in strategische verkenningen maar ook in concrete plannen en uitvoering.

Net als voor brede welvaart geldt bij ruimtelijke kwaliteit dat de uitwerking van plek tot plek verschilt. De grote verscheidenheid binnen ons land, in landschappen en stedenschoon, maar ook tussen stad en open landschap, is een kwaliteit en heel belangrijk voor het vestigingsklimaat. Werken aan ruimtelijke kwaliteit is daarom ook werken aan versterken van onderscheidende gebiedskwaliteiten.

Wat is omgevingskwaliteit

Zorg voor een goede omgevingskwaliteit betekent aandacht voor cultureel erfgoed, de kwaliteit van natuur(schoon), ecologie en landschap, de stedenbouwkundige kwaliteit, de architectonische kwaliteit van bouwwerken en de inrichting van de openbare ruimte (Memorie van toelichting van de Omgevingswet (art.4.1.3)).

Het tot stand brengen van goede omgevingskwaliteit is geen vaststaand (objectief) gegeven, het gaat over de waardering die mensen hebben voor bepaalde kenmerken van hun leefomgeving. Die waardering is persoon-, plaats- en tijdgebonden. Mensen kunnen waardering hebben voor:

1. Herkomstwaarde; kenmerken die samenhangen met de herkomst, die de geschiedenis van een gebied herkenbaar houden. Het kan gaan om plekken met historische betekenis, zoals monumenten, maar het kan ook een persoonlijk verhaal zijn bij een bepaalde plek;
2. Belevingswaarde; kenmerken die samenhangen met de beleving, zoals het groen, het uiterlijk van de bebouwing, de geborgenheid, de afwisseling of juist de rust;
3. Gebruikswaarde; kenmerken die samenhangen met het gebruik van een gebied, zoals de verschillende functies, de bereikbaarheid, de toegankelijkheid;
4. Toekomstwaarde; kenmerken die samenhangen met de mogelijkheden voor de toekomst, zoals kansen voor groei, duurzaamheid, robuustheid, waardevastheid.

Bijzonder plan

Het vernieuwen van het tandheelkundig centrum in Volendam

Het tandheelkundig centrum in Volendam uit de jaren negentig van de twintigste eeuw is toe aan vernieuwing en verduurzaming. Het voorstel is om de interne indeling volledig te wijzigen en het gebouw aan de buitenzijde te isoleren, bekleden met houten delen en de gevelindeling meer horizontaal en eigentijds te maken.

De commissie heeft een locatiebezoek gebracht om de bestaande stedenbouwkundige structuur en de bebouwde omgeving tot zich te nemen en kwam tot de conclusie dat bij het bestaande gebouw destijds juist naar middelen is gezocht om aansluiting te zoeken bij de enigszins versnipperde omgeving en de omringende bebouwing, bestaande uit gemetselde gevels met een verticale geleding. Daarentegen onderscheidt het voorgestelde ontwerp zich van de omgeving door de houten gevelbekleding met een horizontale geleding. Hierdoor presenteert het gebouw zich meer als een object dat weinig lijkt te reageren op zijn omgeving. De commissie vraagt kennis te nemen van de typisch Volendamse architectuur en deze als inspiratie te gebruiken in het nieuwe ontwerp.

Aan de ontwerper werden visualisaties gevraagd om de commissie ervan te overtuigen dat het nieuwe ontwerp passend is in de omgeving. Tevens adviseerde de commissie om de groenzone rond het gebouw mee te ontwerpen, de geleding van het gebouw aan te passen en door middel van het kleur- en materiaalgebruik aan te sluiten op het Volendamse. Uiteindelijk kon de commissie akkoord gaan met een hedendaags vormgegeven paviljoenachtig gebouw, ook vanwege de bijzondere functie in de groenzone tussen de Julianaweg en het stadion. In dit gebied bevindt zich al een diversiteit aan functies met variëteit in architectuur. De kleurstelling groen-wit refereert op een subtiele, hedendaagse manier aan het kleurenpalet van Volendam.

Nr. 5 Maquette. MOOI Noord-Holland

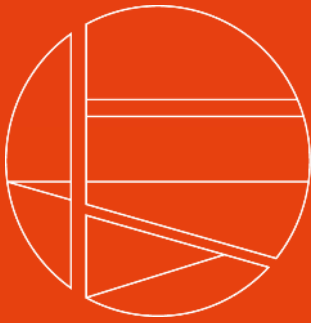

Nr.6 Eerste ontwerp. Van de Looi van Aken Architecten

Nr.7 Tussentijds ontwerp. Van de Looi Van Aken Architecten

Zo werkt het

Zo werkt het

Even voorstellen

De Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam is benoemd door de gemeenteraad en samengesteld uit ervaren en vakbekwame adviseurs met kennis die nodig is binnen de gemeente Edam-Volendam.

Het goed beoordelen van alle ruimtelijke aspecten van een initiatief of plan vraagt kennis, ervaring en vakmanschap. De adviseurs zijn specialisten op het terrein van landschap, stedenbouw, cultuurhistorie en architectuur en zij zijn onafhankelijk ten opzichte van de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. In 2023 bestond de commissie uit de volgende adviseurs:

- ir. Bastiaan Gribling, voorzitter
- ir. Anke Zeinstra, architectlid
- Marcel Heijmans, architectlid
- ing. Hans Boonstra,
monumentdeskundige
- Peter de Vries, burgerlid
- Jan Nieuweboer, burgerlid

- Gerrit Kuiper, burgerlid

De commissie werd ondersteund door:

- Renee Stroomer MA,
commissiesecretaris
- Marc Steur, beleidsmedewerker
Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Edam-
Volendam
- Sander Diepenhorst, plantoelichter

Werkwijze

De gemeente legt de plannen aan de commissie voor in een openbaar toegankelijke vergadering. De vergaderingen vonden ook in 2023 nog gedeeltelijk digitaal plaats. Niettemin is al het mogelijke gedaan om het openbare karakter van de vergadering in stand te houden. Initiatiefnemers en eventueel hun adviseur en/of ontwerper worden in de gelegenheid gesteld om via een videoverbinding het initiatief toe te lichten. Belanghebbenden en geïnteresseerden kunnen bij de gemeente verzoeken om de behandeling van de plannen te volgen en worden dan toegelaten. De vergaderdata voor uw gemeente vindt u via deze [link](#).

De commissie kan in verschillende samenstellingen adviseren. Zo is het mogelijk om een zo geheten preadvies aan te vragen. Er vindt dan vooroverleg plaats met de commissie op een vroeg(er) moment in het planproces en zo kan haar inbreng nog relatief eenvoudig worden meegenomen door de initiatiefnemer of ontwerper. Daarnaast worden niet alle plannen door de voltallige commissie behandeld.

Plannen kunnen namelijk ook ambtelijk behandeld worden. Indien de aanvraag van een klein plan twijfel, discussie of precedentvorming oproept wordt de aanvraag alsnog aan de commissie voorgelegd. Bij de grotere plannen is de stedenbouwkundige van de gemeente aanwezig en bij monumentenaanvragen is de beleidsmedewerker Omgevingsbeleid aanwezig om de commissie te informeren.

Van elke planbehandeling, of dit nu gaat om een vergunningaanvraag of om een vooroverleg, stelt de commissie een advies op. We streven ernaar dat het advies begrijpelijk is voor iedereen; helder geschreven en zonder gebruik van onnodig jargon. Bovendien moet het advies juridisch houdbaar zijn. De gemeentelijke plantoelichter zorgt voor het openbaar maken en versturen van de adviezen naar het college, de aanvrager en eventuele andere belanghebbenden.

"Een centraal vraagstuk waar de commissie de gemeente over adviseert gaat over de manier hoe vernieuwbouw kan plaats vinden met respect en bij voorkeur met meerwaarde voor de typische Edamse- cq Volendamse context"

Bastiaan Gribling, voorzitter

Beoordelingskaders

Er zijn meerdere gemeentelijke beoordelingskaders waar de commissie rekening mee houdt. De Welstandsnota Edam-Volendam vastgesteld in 2017 door de gemeenteraad, is het belangrijkste. Via deze [link](#) kunt u de welstandsnota voor uw gemeente inzien. Ook bestaat er erfgoedbeleid. Via deze [link](#) kunt u lezen welk erfgoedbeleid uw gemeente voert. De welstandsnota kan aangevuld of aangepast worden vanwege nieuwe ontwikkelingen of inzichten. Binnen de gemeente Edam-Volendam zijn momenteel volop ontwikkelingen die een specifieke beeldkwaliteit met zich meebrengen, en waarbij een vertaling naar de welstandscriteria aan de orde is. De commissie is niet betrokken bij de stedenbouwkundige planvorming, maar kan desgevraagd wel adviseren over beleidszaken en strategische visies die betrekking hebben op de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente. Vastgestelde beeldkwaliteitplannen maken deel uit van de welstandsnota en kunnen door de commissie gebruikt worden als beoordelingskader. In veel gevallen is ook het bestemmingsplan en ander ruimtelijke ordeningsbeleid voor de commissie relevant. De beoordelingskaders zijn naar onze mening over het algemeen goed toepasbaar en dragen bij aan de constructieve dialoog die we voeren met initiatiefnemers. De kaders maken duidelijk wat de gemeente wil bereiken met het kwaliteitsbeleid en bieden houvast bij de begeleiding en de beoordeling van plannen.

Nr. 8 Achterhaven in Edam. MOOI Noord-Holland

MOOI DARS

Ook in 2023 zijn we doorgedaan met het verbeteren van ons adviesregistratiesysteem MOOI DARS. Op basis van gebruikersfeedback heeft dit jaar een update plaatsgevonden, waarbij de gebruikerservaring van het systeem is verbeterd en nieuwe functies zijn toegevoegd. Inmiddels maken ook onze zusterorganisaties Libau en Hûs en Hiem gebruik van het systeem. Samen met hen blijven we dit ontwikkelen. Zo wordt eraan gewerkt om meer soorten advisering te kunnen faciliteren – ook ambtelijke advisering. Daarnaast verwachten we in 2024 klaar te zijn om een koppeling met de gemeentelijke zaaksystemen te maken, zodat we een deel van de gegevens geautomatiseerd kunnen uitwisselen.

Erfgoedplan

Nieuwbouw in beschermd stadsgezicht Edam

In november 2017 verwoestte een grote brand vijf panden aan de Hoogstraat. Met het ontwerp voor de nieuwbouw op deze locatie wordt getracht een gevarieerd beeld te maken door parcellering in eveneens vijf woningen. In vorm, detaillering, kleur- en materiaalgebruik wordt zoveel mogelijk diversiteit gezocht.

Bij de eerste ontwerpen miste de commissie een analyse van de bestaande Edamse context en de vertaling daarvan naar het ontwerp. De nieuwe ontwikkeling dient goed aan te sluiten bij het historische stadsgezicht van Edam. Daarbij is het van belang dat de beeldbepalende karakteristieken van de bestaande bebouwing en de structuur van Edam worden vertaald in het nieuwe plan. Het gaat om een afwisselend gevelbeeld, dansend silhouet, verschil in korrelgrootte en de variatie in bouwhoogte.

Na meerdere overleggen met de architect wordt er een plan voorgelegd dat naar de mening van de commissie passend is op deze locatie en goed aansluit op de Edamse context. In dit definitieve plan is sprake van verspringende hoogte van gevelopeningen, goede roedenverdeling, variatie in kleur en vormgeving van de voordeuren en solitaire puien in de onderbouw. Ook de kleur, het metselverband en het formaat van de baksteen en het voegwerk is nu in balans. Dit alles om de eigenheid per pand te accentueren en daarmee tegemoet te komen aan de karakteristieken van de historische kern van Edam.

Nr. 10 Het beoordelen van de baksteenmonsters. MOOI Noord-Holland

SCUJ 88-1814 = Vogelsaengh 8rb speciaal paars blauw geïnterd handvorm vf

Nr. 10 Het definitieve ontwerp met daarbij het voorstel voor de bakstenen. W3 Architecten

SCUJ 88-1814 = Vogelsaengh 8rb speciaal paars blauw geïnterd handvorm vf

SCUJ 88-1814 = Vogelsaengh 8rb speciaal paars blauw geïnterd handvorm vf

SCUJ 88-1814 = Vogelsaengh 8rb speciaal paars blauw geïnterd handvorm vf

Cijfers

Cijfers

In de onderstaande tabellen is onze advisering in 2023 weergegeven in cijfers. Op hoofdlijnen kunnen we concluderen dat het aantal nieuwe aanvragen met circa 6% is gedaald ten opzichte van 2022. Bij 44% van de planbehandelingen is een bezoeker aanwezig geweest om het plan toe te lichten. Hieronder worden de deeltabellen ook nog apart toegelicht.

Aanvraagsoorten

De commissie heeft verschillende type plannen in verschillende stadia ter beoordeling voorgelegd gekregen. In 2023 heeft de Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam 277 nieuwe aanvragen behandeld. 217 plannen hadden meerdere behandelingen nodig waardoor het totaal aantal planbehandelingen op 494 komt.

Aantal planbehandelingen	Soort aanvraag		
Soort aanvraagsoort	Aantal aanvragen	Herhaling	Aantal behandelingen
Omgevingsvergunning	173	153	326
Omgevingsvergunning monument	1	3	4
Preadvies	44	38	82
Preadvies monument	1		1
Beleidsadvisering	2	4	6
Handhaving en excessen	1		1
Informele advisering	55	19	74
Aantal behandelingen	277	217	494

Soort adviezen

In 2023 kon de commissie in 196 gevallen bij de eerste behandeling adviseren om akkoord te gaan. In veel gevallen betroffen dit plannen waarvan het eerste ontwerp al voldeed aan het gemeentelijk beleid, zorgvuldig waren uitgewerkt en waarbij een compleet dossier aan de commissie ter beoordeling werd voorgelegd. In sommige gevallen duurde het langer om tot een akkoord te komen, bijvoorbeeld vanwege de complexiteit van het plan of het vroege stadium waarin een (schets)plan werd voorgelegd. Ook in die gevallen is meestal tot een positief eindadvies gekomen.

	Jaren					
	2023					
Adviezen aan B&W	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Aanhouden	65	13,16%	55	10,85%	32	5,50%
Akkoord	196	39,68%	212	41,81%	293	50,34%
Akkoord op hoofdlijnen	47	9,51%	47	9,27%	38	6,53%
Collegiaal overleg	18	3,64%	25	4,93%	6	1,03%
Niet akkoord	8	1,62%	15	2,96%	23	3,95%
Niet akkoord, nader overleg	45	9,11%	59	11,64%	54	9,28%
Niet akkoord, tenzij	115	23,28%	94	18,54%	117	20,10%
Niet behandeld		0,00%		0,00%	19	3,26%
Eindtotaal	494	100,00%	507	100,00%	582	100,00%

Erfgoed aanvragen

In 2023 zijn er 114 erfgoed aanvragen aan de commissie voorgelegd, dat zijn er 10 minder dan in 2022.

	Jaren	
	2023	2022
Erfgoedstatus	Aantal	Aantal
Rijksmonument	32	28
Provinciaal monument	2	3
Gemeentelijk monument	20	14
Beeldbepalend of karakteristiek pand	3	3
Beschermd dorps- of stadsgezicht	39	54
Gebied met cultuurhistorische waarde	18	22
Eindtotaal	114	124

Register van plaatsvervangers

Vastgesteld op 31 december 2023

De aan MOOI Noord-Holland verbonden adviseurs zijn opgenomen in het jaarlijks vast te stellen register van plaatsvervangers.

MOOI Noord-Holland voorziet bij incidentele afwezigheid van de voorzitter of één van de leden in vervanging door een gekwalificeerd commissielid, die zitting heeft in één van de onder MOOI Noord-Holland ressorterende adviescommissies.

Adviseur	Beroep/ deskundigheid	Specialisme/ expertise
drs. Hester Aardse	architectuurhistoricus/ cultuurhistoricus	erfgoed en ruimte, stedenbouw en groen erfgoed
ir. Ann-Katrin Adolph	restauratiearchitect/ erfgoeddeskundige	duurzaamheid
ir. Debby Alferink	architect	
Sander van Alphen MA	erfgoeddeskundige	
ir. Sandra van Assen	stedenbouwkundige/ architect	duurzame verstedelijking
ir. Sebas Baggelaar	architect/ erfgoeddeskundige	
ir. Ron Baltussen	architect	restauratie
ing. Simone Bleumink	architect	
drs. Anita Blom	architectuurhistoricus/ erfgoeddeskundige	
ing. Hans Boonstra	erfgoeddeskundige	

ir. Belinda van Buiten	architect/ stedenbouwkundige	
ir. Eddo Carels	architect/ bouwhistoricus	herbestemming
ing. Richard Colombijn AvB	stedebouwkundige/ landschapsarchitect	openbare ruimte
Laura de Bonth MSc	stedebouwkundige	energie-infrastructuur
Marlies van Diest	landschapsarchitect	
Kees Doornenbal	architect/ erfgoeddeskundige	restauratie en herbestemming
ir. Willemien van Duijn	architect	
ir. Bart Duvekot	architect	openbare ruimte
dipl. ing. Oliver Ebben	architect	renovatie, interieur en duurzaam bouwen
ing. Patrick van Emmerik AvB	architect/ stedenbouwkundige	
ir. Ben Ewals	stedebouwkundige	
dr. Sophie van Ginneken	architectuurhistoricus	
ir. Bastiaan Gribling	architect/ stedenbouwkundige	kunst
ir. Marcel Heijmans	restauratiearchitect/ bouwhistoricus	stadshistorie
ir. Kees van Hoek	architect	
dr. ing. Natasja Hogen	architectuurhistoricus/ bouwhistoricus	
drs. Dorine van Hoogstraten	architectuurhistoricus/ cultuurhistoricus	
ing. Cees Hooysschuur AvB	architect/ erfgoeddeskundige	restauratie en herbestemming
Jeroen Hooysschuur	architect/ erfgoeddeskundige	restauratie en herbestemming
Aniek de Jong MA	erfgoeddeskundige	gebouwd erfgoed
ir. Bastiaan Jongerius	architect	landelijk erfinrichting, natuurinclusiviteit
Bo Jonk, MA	architectuurhistoricus/ erfgoeddeskundige	
ir. Jan-Richard Kikkert	architect	
ir. Klaas Kingma	architect	stedebouw
ir. Dan Knijnenburg	architect/ restauratiearchitect	restauratie
Victorien Koningsberger MA	architectuurhistoricus	
drs. Irmgard van Koningsbruggen	kunst- en architectuurhistoricus	
Stefan Kooi MA	archeoloog	
ir. Judith van Korpershoek	architect	
ir. Paul Kramer	architect	

ir. Egon Kuchlein	architect	nieuwbouw, restauratie, infrastructuur, openbare ruimte
mr.dr.s. Lilian Kusters	architectuurhistoricus	restauratie
drs. Ingrid Langenhoff	sociaal geograaf	
ir. Alenca Mulder	architect	restauratie
ir. Jorrit Mulder	architect	restauratie
Juliet Oldenburger MA	tuinhistoricus	
ir. Maarten Overtoom	architect	openbare ruimte
Daniël Peters MArch	architect	
ir. Hans Pluckel	architect	erfgoed
ir. Dana Ponec	architect	stedebouw
Hendrik Sieger Postuma AvB	architect	erfgoed
Primo Reh MA	erfgoeddeskundige/ cultuurhistoricus	
ir. Remco Reijke	stedebouwkundige	openbare ruimte
ir. Miranda Reitsma	stedebouwkundige	ateliermeester
ir. Peter Rutten	architect	erfgoed
ir. Peter de Ruyter	landschapsarchitect	hydrologie, veenweiden
ing. Romy Schuit MA	architectuurhistoricus/ bouwkundige	architectuurhistorie
Renee Stroomer MA	erfgoeddeskundige	agrarisch erfgoed
ing. Jeroen Twisk	bouwhistoricus	restauratie
ir. arch. Karianne Vandenbroucke	architect/ erfgoeddeskundige	
ir. Anouk Vermeulen	architect	interieur
ing. Onno Vlaanderen	architect	stedebouw
Rob de Vries AvB	architect/ restauratiearchitect/ bouwhistoricus	restauratie en bouwhistorie
ir. Hester Wessels	architect/ restauratiearchitect	restauratie
ir. ing. Robbert Jan Wijntjes	stedebouwkundige	
ir. Anke Zeinstra	architect	stedebouw
ing. Nico Zimmermann AvB	architect/ erfgoeddeskundige	erfgoed
dr. Kim Zweerink	cultuurhistoricus	stadshistorie

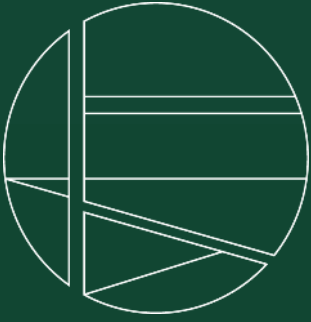
Klein plan

Het plaatsen van zonnepanelen op een voormalig kaaspakhuis in Oosthuizen

Op een voormalig kaaspakhuis dat is aangewezen als rijksmonument worden zonnepanelen geplaatst. Het pand is niet gelegen binnen een beschermd dorpsgezicht en op daken van panden (zonder beschermde status) zoals het naastgelegen pand mogen zonder vergunning zonnepanelen worden geplaatst. Uitgangspunt van het gemeentelijk beleid is om ook in beschermde situaties het plaatsen van zonnepanelen mogelijk te maken, onder voorwaarde dat de belevingswaarde van de openbare ruimte en de cultuurhistorische waarde van individuele panden zo min mogelijk wordt aangetast. Daarbij is het van belang dat de zonnepanelen niet geplaatst worden op een dakvlak dat bepalend is voor de beleving van de openbare ruimte.

Gelet op de omgeving waar al veel zonnepanelen voorkomen en gelet op het feit dat er geen alternatieven zijn voor plaatsing in de tuin of op een bijgebouw, acht de commissie het plaatsen van zonnepanelen op dit pand voorstelbaar. Wel geeft de commissie aan dat het gesloten dak één van de karakteristieke onderdelen is van het kaaspakhuis en daarmee een belangrijke monumentale waarde vertegenwoordigt. Om die reden wordt geadviseerd om de contour van het dak zoveel mogelijk herkenbaar te houden en het bovenste deel van het dakvlak vrij te houden van zonnepanelen.

De advisering

De advisering

De adviezen zijn openbaar en worden uitgebracht aan het college van B&W. In het jaar 2023 zijn alle adviezen van de commissie overgenomen door het college van B&W.

Effect van welstand aan de Julianalaan in Volendam. Het bestaande pand op de hoek van de Julianaweg en de Beukenlaan wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw. In het ontwerp wordt het bouwblok aan de Julianaweg beëindigd door op de hoek een kopgebouw te maken. Zowel in compositie als in materiaalgebruik wordt de architectuur aan de Julianaweg voortgezet. In eerste instantie is het voor de commissie niet duidelijk aan welke architectuur wordt gerefereerd en hoe wordt aangesloten op de verschillende straatwanden. Het zou volgens de commissie dan ook sterker zijn als de rij in de Beukenlaan een voortzetting krijgt en beëindigd wordt in een eigen architectuurtaal en de Julianaweg ook op een eigen manier beëindigd wordt. Daarop wordt het plan aangepast met een duidelijk onderscheid tussen de gevelwand aan de Julianaweg en de Beukenlaan waarbij de gevelwand aan de Julianaweg duidelijk wordt beëindigd door een stevig gemetselde gevel op de hoek. De gevelwand langs de Beukenlaan heeft meer een eigen gezicht gekregen.

Nr. 14 Eerste plan. Studio S3

Nr. 15 Laatste plan. Studio S3

Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling

In 2023 is de commissie betrokken geweest bij meerdere ruimtelijke plannen, zoals het vervangen van de steiger langs de Zeevangszeedijk bij Edam en het plaatsen van informatieborden langs de nieuwe wandelroute 'het Burgerpad'.

De bestaande steiger (remmingwerk) langs de Zeevangszeedijk is gemaakt van hout en is volledig vergaan. Het nieuwe remmingwerk zal worden uitgevoerd in stalen buispalen met horizontale wrijfgordingen. Voor het dek wordt hout of houtcomposiet voorgesteld. De commissie spreekt van een bijzondere locatie met grote betekenis en zou graag zien dat er meer onderzoek wordt gedaan naar de context. In het bestaande beeld is een verticale geleiding aanwezig, het nieuwe beeld is volledig horizontaal geleed. Geadviseerd wordt om de bestaande plasticiteit en structuur niet verloren te laten gaan. Een aangepast plan toont het verticale lijnenspel dat recht doet aan de bestaande situatie. De nieuwe steiger wordt daarmee een aanwinst voor de haven.

Nr.16 De nieuwe steiger aan de Zeevangszeedijk. Gemeente Edam-Volendam

Vanuit een burgerinitiatief wordt voorgesteld om een wandelroute door de oude kom van Volendam te realiseren, deze wandelroute 'Het Burgerpad' genaamd wordt gemarkeerd door informatieborden waarop de geschiedenis van Volendam wordt verteld. Een delegatie van de commissie heeft de wandeling gelopen en de locaties van de informatieborden ter plekke beoordeeld. De commissie spreekt haar waardering uit voor dit initiatief.

Nr.17 Visualisatie toekomstige situatie informatiebord. Wijkraad Oude Kom Volendam

Ondersteunende activiteiten

De adviseurs van MOOI Noord-Holland doen meer dan hun werk in de gemeentelijke adviescommissies. Wij ondersteunen vrijwel alle gemeenten in Noord-Holland bij het behoud en de ontwikkeling van omgevingskwaliteit. Voor Edam-Volendam hebben wij de volgende ondersteunende activiteiten uitgevoerd:

- In het kader van zonnepanelen werkt de gemeente Edam-Volendam aan een waarderingskaart van de beschermde gebieden waarin staat opgenomen waar zonnepanelen geplaatst zouden kunnen worden en waar niet. Een delegatie van de commissie heeft samen met de gemeente een wandeling gemaakt door de beschermde gebieden om de locaties te beoordelen en het waarderingsniveau te bepalen.
- Diverse keren heeft een delegatie van de commissie een locatiebezoek gebracht om bijvoorbeeld de eventuele zichtbaarheid van zonnepanelen te beoordelen, de ingrepen in een monumentaal interieur op waarde te schatten en mee te denken

over de plaatsing van informatieborden in het centrum van Edam en de oude kom van Volendam.

- Bij de volgende bijeenkomsten georganiseerd door het Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland waren medewerkers van de gemeente Edam-Volendam aanwezig: erfgoedteam Erfgoed en de transitie van het landelijk gebied, erfgoedteam Omgevingskwaliteit door erfgoed, Archeologiebeleid, de Omgevingswet en het DSO, basismodule voor niet-erfgoedambtenaren over verduurzaming van erfgoed en de Stolpencursus over duurzaamheid en stolpenbeleid.

Hoe is het met?

De eigentijdse stolpboerderij aan de Zeedijk

In 2019 werd aan de commissie het plan voorgelegd voor de bouw van een eigentijdse stolpboerderij aan de Zeedijk in Edam. De vierkante plattegrond en het piramidale dak vallen onder de hoofdkarakteristieken van een stolpboerderij en zijn als zodanig overgenomen in het nieuwe ontwerp.

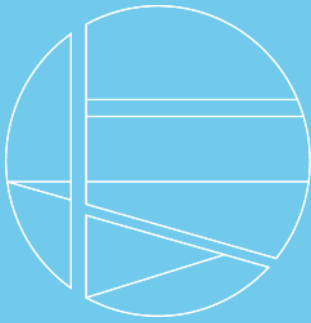
Inmiddels is de stolpboerderij gerealiseerd. De commissie heeft veel waardering voor het interessante ontwerp. Hoewel het geen traditionele stolpboerderij is zijn er wel verwantschappen met de traditionele agrarische architectuur, zoals het indrukwekkende oranje pannendak. Het dak van de stolpboerderij lijkt te zweven door de transparante gevels en verwijst daarmee naar de historische bouwtraditie waarbij het dak van de stolpboerderij wordt gedragen door de interne houten constructie en de buitenmuren geen dragende functie hebben.

De commissie spreekt van een overtuigend ontwerp met bijzondere architectonische kwaliteiten dat passend is op deze locatie aan de dijk. De stolp is ingezonden voor de Arie Keppler Prijs 2024.

Evaluatie en aanbevelingen

Evaluatie en aanbevelingen

Als onafhankelijk adviseur dragen wij bij aan een goede omgevingskwaliteit in uw gemeente. Die zorg delen we samen met de initiatiefnemers en met u. Elk jaar bespreken we tijdens een evaluatiegesprek met de portefeuillehouder de belangrijkste ontwikkelingen binnen uw gemeente en formuleren we aandachtspunten voor de toekomst. Op 27 mei 2024 vond dit jaarlijkse evaluatiegesprek plaats over het jaar 2023. De belangrijkste uitkomsten van dat gesprek zijn:

- Het college van Burgemeester en Wethouders waardeert de adviezen van de commissie en is in 2023 niet één keer contrair gegaan.
- De woningbouwopgave wordt besproken. Alleen al in de kern Volendam heeft de gemeente tot 2040 1505 extra woningen nodig. Daarvoor wordt mede een beroep gedaan op uitbreidingsruimte die mede wordt gevonden in het gebied de Lange Weeren waar 1160 nieuwe woningen gebouwd zullen worden. Verder wordt er gesproken over de herontwikkeling van de Julianaweg en de transformatie van de bedrijventerreinen waarbij de bedrijven de gelegenheid wordt geboden om naar de westkant van de Purmer te verhuizen.
- Opvallend is de toename van het aantal zienswijzen dat tegen ontwikkelingen wordt ingediend.
- De commissie vraagt aandacht voor de inpassing van de middenspanningsruimtes (MSR) in het beschermd stadsgezicht van Edam. De voorgestelde locaties zijn uiterst gevoelig en de impact op het ruimtelijke beeld en het historisch erfgoed is groot. Aangegeven wordt dat de gemeente blij is dat zij op de lijst van Liander staan om hier te investeren. Door de beperkte afstanden van de kabels zijn er eigenlijk geen andere mogelijkheden voor de locaties van de stations.

- De relatie met stedenbouw wordt benoemd. In 2023 heeft de commissie al een paar keer bezoek gehad van de stedenbouwkundige voor een toelichting. De commissie zou het fijn vinden om dit te continueren.
- Programma Waterfront: als uitvloeisel van de Omgevingsvisie wordt een programma gemaakt voor het hele waterfront van Schardam tot Katwoude. Wat doet de transformatie aan het water met het silhouet van Volendam?
- Edam-Volendam is bezig met het creëren van plekken/van ruimte. Welk verhaal wil je vertellen op welke locatie? En wat zijn de omgangsvormen met de verschillende lagen van de geschiedenis? Aangegeven wordt dat het opstellen van een gebiedsbiografie hierbij kan helpen om de geschiedenis van het gebied nog eens te vertellen.

Overige aanbevelingen door de commissie

De commissie Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam doet - vanuit haar ervaringen en inzichten - nog de volgende aanbevelingen:

- De commissie vraagt aandacht voor de middenspanningsruimtes (MSR) die in het beschermd stadsgezicht van Edam geplaatst worden. De voorgestelde locaties zijn uiterst gevoelig en de impact op het ruimtelijke beeld en historisch erfgoed is groot. De commissie beveelt aan te onderzoeken of gebruik kan worden gemaakt van gemeentelijk vastgoed voor het plaatsen van MSR's en om maatwerk in materialisering te bieden voor beschermde gezichten.
- De commissie vraagt aandacht voor de verharding van tuinen. Meermaals ziet zij dat tuinen volledig voorzien worden van beton, dit baart de commissie zorgen mede gezien de waterhuishouding.
- De commissie vraagt aandacht voor het behoud van lage, natuurlijke en groene oevers en adviseert hiervoor criteria op te stellen.
- Met de intrede van de Omgevingswet werken gemeenten aan nieuw instrumentarium op het gebied van een goede omgevingskwaliteit. Uw commissieleden hebben al ervaring met het ontwikkelen van nieuwe, minder gedetailleerde en op maatschappelijke doelen gebaseerde kaders. Graag stellen we deze knowhow ter beschikking.
- In de geest van de nieuwe Omgevingswet om meer integraal naar plannen te kijken en de kwaliteit van de leefomgeving eerder bij planontwikkeling bespreekbaar te maken, wil de commissie graag nauwer en eerder contact onderhouden met de afdeling stedenbouw van de gemeente. De commissie zou graag een regulier overleg willen instellen met stedenbouw om voor de omgevingskwaliteit relevante plannen in een eerder stadium te bespreken.
- Verduurzaming en het klimaat zijn actuele thema's die steeds zichtbaarder en ingrijpender aanwezig zijn. De groeiende vraag naar zonnepanelen, warmtepompen en windmolens heeft impact op de bebouwde omgeving, maar ook veranderingen in gebruik van materialen (duurzaam geproduceerd en hernieuwbaar) en maatregelen voor de biodiversiteit brengen steeds nadrukkelijker veranderingen met zich mee. De invoering van de Omgevingswet is voor veel gemeenten een logisch moment om de nota's te vernieuwen. De meesten kiezen ervoor om de gelegenheid aan te grijpen als een kans om hier ook beleid op het gebied van duurzaamheid in op te nemen. In de gemeente Edam-Volendam is voor dergelijke ingrepen op dit moment nog geen/

onvoldoende criteria opgenomen. De commissie adviseert om actief aan de slag te gaan en na te denken over de gevolgen en inpasbaarheid van deze veranderingen bij het opstellen van bijvoorbeeld beeldkwaliteitsplannen en nota's. Uiteraard is de commissie bereid om mee te denken over het thema en te ondersteunen waar mogelijk.

- Veel gemeenten zijn aan het werk (oefenen) met de Omgevingstafel. Doet uw gemeente dit ook? Het is aanbevelingswaardig om een lid van de commissie hierbij aan te laten sluiten.
- Mochten er vragen zijn over de Omgevingswet, de rol van de commissie of bent u benieuwd naar onze werkzaamheden? U bent welkom om aan te sluiten bij onze vergaderingen, of wij komen graag bij u langs.
- Als u hulp nodig heeft op het vlak van beleid over erfgoed, dan kunt u contact opnemen met het Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland. Hier proberen we waar het kan binnen bepaalde grenzen ondersteuning te bieden. Laat vooral weten wanneer hulp gewenst is.

Tot slot

Met dit jaarverslag geven we inzicht in de manier waarop de Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam de hand van de geldende beleidskaders adviseert over goede omgevingskwaliteit binnen uw gemeente. Dit is een doel waar wij ons graag voor inzetten en aan bijdragen. We doen dat zoveel mogelijk in het openbaar en in dialoog met betrokkenen.

De plannen in dit jaarverslag zijn slechts een greep uit de vele uiteenlopende plannen waarover de commissie dit jaar heeft mogen adviseren. Wij nodigen u van harte uit om in 2023 (digitaal) bij ons binnen te lopen en zelf te ervaren hoe boeiend en genuanceerd de advisering over omgevingskwaliteit is.

Nr. 22 Nieuwvaartje in Edam. MOOI Noord-Holland

Colofon

Auteur

Renee Stroomer, secretaris Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Met bijdragen van

Bastiaan Gribling, voorzitter Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Anke Zeinstra, architectlid Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Marcel Heijmans, architectlid Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Jef Mühren, directeur MOOI Noord-Holland

Sanne van Zoest, communicatiemedewerker MOOI Noord-Holland

Bo Jonk, commissiesecretaris en projectmedewerker Erfgoed MOOI Noord-Holland

Edam-Volendam, april 2024

Basisontwerp

Funcke Creatieve Partners

Uitwerking

Peter Koomen

MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar

072-520 44 59

info@mooinoord-holland.nl

www.mooinoord-holland.nl

@MOOI_NH